

POSTANOWIENIE

27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 27 listopada 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.P.
przeciwko [...] Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w T.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej M.P.
od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie
z 16 lutego 2023 r., I Ca 704/22,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną,**
- 2. oddala wniosek o przyznanie radcy prawnemu M.A. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi M.P.**

[J.T.]

UZASADNIENIE

Powód M.P. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie, którym oddalono apelację skarżącego w sprawie o zapłatę przeciwko [...] Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w T.

W treści skargi kasacyjnej wskazano zaskarżone orzeczenie, jednak skarżący nie określił, czy zaskarża je w całości czy w części; poprzestał jedynie na stwierdzeniu: „zaskarżam prawomocne orzeczenie Sądu Okręgowego w Tarnowie [...]” i zaprezentowaniu wniosków skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda podlegała odrzuceniu z uwagi na obarczenie jej nieusuwalnym brakiem konstrukcyjnym.

Stosownie do art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać m.in. oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części (pkt 1), oraz przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (pkt 2). Zgodnie natomiast z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. skarga taka powinna zawierać wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany (pkt 3). Elementy te mają dla skargi charakter konstrukcyjny, a ich brak nie podlega usunięciu. Wniosek taki wynika z porównania treści art. 398⁶ § 2 k.p.c. *in medio* z art. 398⁶ § 1 k.p.c. Tylko drugi z tych przepisów dopuszcza sanowanie określonych braków skargi kasacyjnej; nie dotyczy to jednak braków odnoszących się do wymienionych na wstępie elementów konstrukcyjnych skargi (zob. postanowienie SN z 29 października 2021 r., V CSK 31/21, i przywołane tam orzecznictwo).

Określenie zakresu zaskarżenia ma fundamentalne znaczenie dla skargi kasacyjnej, gdyż wyznacza zakres kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu ze skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 *in principio* k.p.c.). Z tego względu niedopuszczalne jest zastępowanie strony i samodzielne uzupełnianie skargi przez Sąd. Wypada przy tym zauważyć, że wymagania wyliczone w art. 398⁴ § 1 k.p.c. są jasne i dobrze rozpoznane w orzecznictwie oraz nauce prawa, a sankcja za ich niespełnienie precyzyjnie określona w art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Powód nie spełnił pierwszego z przytoczonych wyżej wymagań. W skardze kasacyjnej nie wskazano bowiem zakresu, w jakim zakwestionowany został wyrok Sądu Okręgowego. Stanowisko w tej kwestii nie powinno być wyprowadzane z wniosków kasacyjnych, gdyż działanie takie stanowiłoby przejaw zastępowania działań strony, reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika, aktywnością samego Sądu (zob. postanowienie SN z 20 lipca 2023 r., I CSK 4971/22, oraz przywołane tam orzecznictwo).

Już powyższe okoliczności uzasadniały odrzucenie skargi kasacyjnej. Wypada jednak zauważyć, że wspomniany środek zaskarżenia dotknięty jest

dalszymi, daleko idącymi wadliwościami. Nie mają one wprawdzie bezpośredniego znaczenia dla odrzucenia skargi, jednak naświetlenie tych kwestii okazało się konieczne z uwagi na zawarty w skardze wniosek pełnomocniczki reprezentującej skarżącego o przyznanie od Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej świadczonej powodowi z urzędu.

Po pierwsze, niemal wszystkie zarzuty skargi nakierowane są na zwalczanie ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji. Część z nich dotyczy tej kwestii wprost, a część – w sposób zatuszowany, w tym przez pozorne wskazanie na naruszenie prawa materialnego. Działanie takie nie może jednak okazać się skuteczne, gdyż z art. 398³ § 3 k.p.c. wynika, że zgłaszanie tego rodzaju zarzutów jest niedopuszczalne. Z kolei z art. 398¹³ § 2 k.p.c. stanowi, że w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Wobec powyższego zarzuty skargi w przeważającej mierze należało uznać za niedopuszczalne. Tymczasem w sytuacji, w której skarga kasacyjna zawiera wyłącznie zarzuty niemogące być podstawą skargi, Sąd drugiej instancji – stosownie do art. 398⁶ § 2 k.p.c. – odrzuca skargę jako niedopuszczalną z innych przyczyn, a jeżeli tego nie uczynił, skargę odrzuca Sąd Najwyższy. (zob. postanowienie SN z 12 maja 2022 r., I CSK 758/22, i przywołane tam orzecznictwo).

Po drugie, jedyne zarzuty powoda, które nie były niedopuszczalne z omówionych wyżej przyczyn, zostały sformułowane w sposób wykluczający ich odniesienie do orzeczenia Sądu drugiej instancji. Unormowania takie jak art. 235² § 1 pkt 3 i 5 oraz art. 278 § 1 k.p.c. dotyczą bowiem postępowania przed sądem pierwszej instancji i nie mają bezpośredniego zastosowania w postępowaniu apelacyjnym. Sąd drugiej instancji może wprawdzie stosować te przepisy, lecz wyłącznie odpowiednio, na podstawie odesłania zawartego w art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. Niewskazanie w skardze kasacyjnej na to unormowanie sprawia jednak, że zarzut naruszenia przepisów adresowanych do sądu pierwszej instancji, odnoszony do działań sądu odwoławczego, jest w stopniu oczywistym niemożliwy do uwzględnienia (zob. postanowienie SN z 18 października 2023 r., II CSKP 1527/22).

Po trzecie, formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący ograniczył się do stwierdzenia, że wnosi o przyjęcie tego środka zaskarżenia do rozpoznania, i wskazaniu, że „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona”. Poprzestanie na wskazaniu jednej z przyczyn kasacyjnych unormowanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., bez umotywowania wystąpienia tej przyczyny, nie stanowi „uzasadnienia” dla wniosku, o którym mowa w art. 398⁴ § 2 *in fine* k.p.c. (zob. postanowienie SN z 17 lipca 2020 r., IV CSK 542/19). Brak ten nie wymagał jednak uzupełnienia, gdyż, jak wskazano na wstępie, skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu z uwagi na jej wadliwą konstrukcję.

Wobec tego, że skargę kasacyjną skonstruowano w opisany wyżej sposób, ze skutkiem odrzucenia skargi, wniosek pełnomocnika reprezentującego powoda z urzędu o przyznanie wynagrodzenia od Skarbu Państwa (błędnie ujęty jako wniosek o „zasądzenie” kosztów) podlegał oddaleniu. Sporządzenie skargi kasacyjnej, która nie spełnia podstawowych wymagań stawianych temu środkowi zaskarżenia, a ponadto zawierającej inne poważne uchybienia, nie mogło być ocenione jako świadczenie skarżącemu rzeczywistej pomocy prawnej. Wypada zauważyć, że przy orzekaniu o kosztach pomocy prawnej świadczonej z urzędu zasadniczo nie następuje ocena jakości pracy pełnomocników świadczących tę pomoc; także w badanym przypadku przyczyną oddalenia wniosku nie jest to, że skarga nie okazała się skuteczna, lecz to, iż sposób jej sporządzenia spowodował, iż działania pełnomocnika powoda *a limine* nie mogły poprawić sytuacji prawnej skarżącego.

Podsumowując, należy wskazać, że skarga kasacyjna, jako obarczona nieusuwalnym brakiem konstrukcyjnym, podlegała odrzuceniu przez Sąd Apelacyjny na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. Wobec nieodrżucenia jej przez Sąd drugiej instancji, podlegała ona odrzuceniu przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c.

[J.T.]

[a.ł.]

